

Utvikling

I de tidligste områdene er det så vidt vekst i knoppene, men en kjølig værtype over hele landet har holdt veksten tilbake. Stigende temperaturer framover vil raskt sette fart i veksten hos ribesartene, men det er store forskjeller mellom ulike landsdeler og enkelte steder er det fortsatt full vinter. Imidlertid er fordelaktig å forberede kommende tiltak som du kan lese mer om under.

Arbeid i felt

Espalierfeltene må skjæres ferdig.

Flerårig ugras bør fjernes så raskt de kommer i vekst. Best å ta det før det vokser til. Mypexdekke må kostes for jordsøl og rusk og rask, ellers vil det snart etablere seg ugras på dekket. Skade på stolper og støttesystem rettes opp.

Gjødsel spres så snart det er kjørbart i feltene.

Solbærfelt må sjekkes for solbærgallmidd. Bekjempelse av mjøldogg må starte opp så snart det er noe grønt i knoppene (utsatte sorter)

Beskjæring

Se vedlegg med beskjeringsveiledning. I espalierfelt er hovedprinsippet at avlinga tas på unge sidegreiner. Greinene vokser ut det ene året, setter blomsterknopper utover høsten, og bærer avling året etter. Deretter kappes de bort og nye greiner overtar som avlingsbærende for neste år. På denne måten utvikles bær og bærklaser hele tiden på ung ved. Dette gir store, fine bær og bærklaser. Det er viktig at en er konsekvent med å kappe bort sidegreiner som har gitt avling. Dette stimulerer plantene til vekst av nye sidegreiner.

Kalking og gjødsling

Kalking og gjødsling i henhold til gjødselplan. Kjør ut kalk så snart det er laglig for kjøring i feltene, gjerne et par uker før gjødsling.

Plantevern

Forebyggende tiltak

Forebygging av skadegjørere er punkt 1 i plantevern. Og det gjelder fra før planting. God agronomi! Ribesvektene er langvarige kulturer, så det er viktig å få en god start. Har du et jorde der vannet blir stående etter regnvær, og det er våte søkk, må jorda dreneres.

Jordprøver må tas ut for å sjekke pH og næringstilstanden i jorda. Det er en fordel å molde ned kalk og gjødsel før planting. Optimalområdet for pH er 5,5-6,5 (lavest på organisk jord). Ved pH under 5,8-6,0 bør det tilføres kalk før planting. NLR kan hjelpe med gjødslingsplan.

Hvis det er ubalanse med andre næringsstoffer, kan dette justeres noe før planting. Før omlegging kan det brukes konvensjonelle innsatsmidler, etter omlegging benyttes bare innsatsmidler som er godkjent for økologisk dyrking. Sjekk jordstrukturen med spadeprøve. Hvis jorda er tett og smuldrer dårlig, kan det jordarbeides og sås til med grønnngjødslingsvekster (Pionerblanding) med djupt rotsystem året før planting. Kompost eller husdyrgjødsel er bra å tilføre jorda.

Hvis mulig, velg sorter som er robuste og sterke mot skadegjørere. Legg til rette for skadegjørernes naturlige fiender ved å sette opp fuglekasser, etablere blomsterstriper i feltet, eller behold blomstrende vegetasjon i åkerkanter. Plasttak beskytter mot gråskimmel og bladfall- og bladflekkssopp.

Plantevernmidler godkjent i økologisk ribes:

<i>Plantevernmiddel</i>	<i>Skadegjørere</i>
Thiovit	Mot mjøldogg
Nordox	Mot bladfall- og bladflekkssopp
Serenade	Mot bladfall- og bladflekkssopp (ikke rips og stikkelsbær)
Raptol	Mot bladlus (har sidevirkning mot en rekke andre skadedyr)
Rapsolje + grønnsåpe	Mot bladlus før klekking av vinteregg
Rovmidd	Mot spinnmidd, se plantevernplanen: Jordbær i tunnel, s. 36

Mjøldogg

*Bilde:
Mjøldoggbekjempelse fra
det er litt grønt i knoppene*

Mjøldogg infiserer fra tidlig om våren. Det er viktig å beskytte bladene tidlig, fra det er grønt i knoppene. Dette gjelder spesielt stikkelsbær og rips. Solbærsortene er stort sett resistente, men i eldre plantinger kan det fortsatt være mjøldoggmottakelige sorter. Tidlig bekjempelse med Thiovit (4-600 gram pdekar), gjentas med 10-14 dagers mellomrom. Temperaturen bør være over 12 gr. Fare for sviskade av Thiovit i noen sorter.

I motsetning til andre soppsjukdommer angriper mjøldogg mest i varmt og tørt vær. Utsatte sorter: Solbær: Ben Nevis. Rips: Junifere, Rovada. Stikkelsbær: Tatjana, Xenia m.fl.

Solbærgallmidd

Vær oppmerksom på denne skadegjøreren. Knoppene svulmer opp til ertestørrelse. Inne i knoppene lever tusener av små midder. Rundt blomstring går middene ut av knoppene og oppsøker neste års knopper. Etter blomstring tørker knoppene inn og faller av. Solbærgallmidd kan ha med seg nesletoppvirus som kan gi sterile blomster.

Tiltak:

Friskt plantemateriale.

Gå over feltene før bladene spretter ut. Fjern og brenn angrepne greiner eller busker.

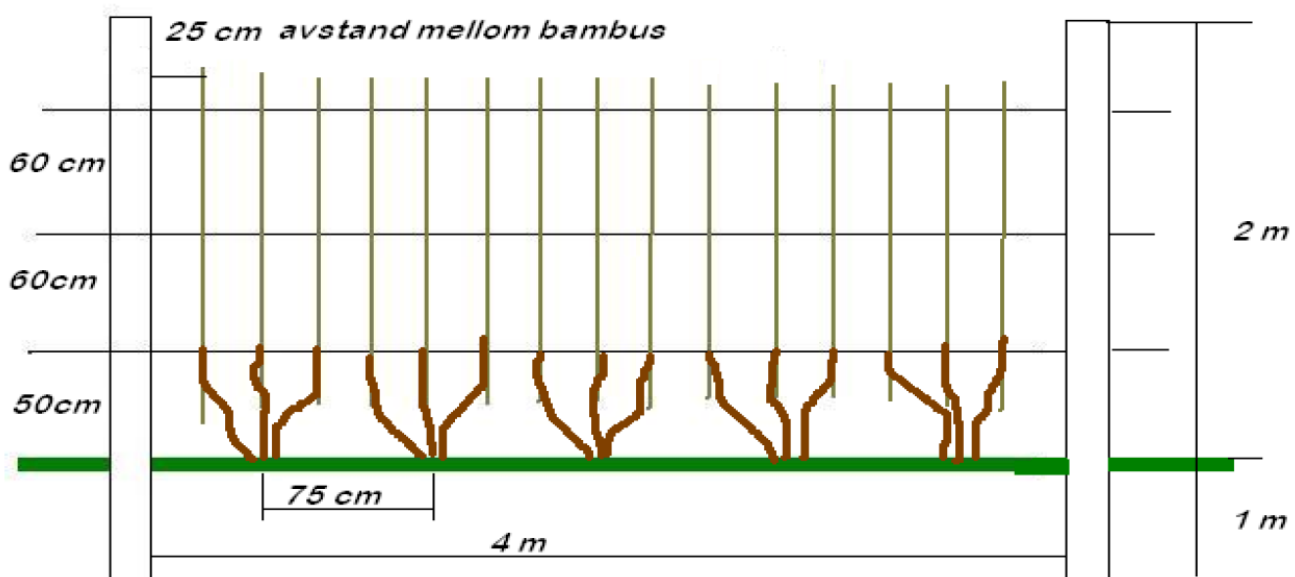
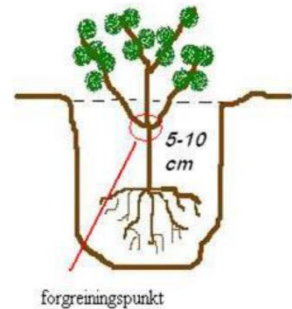
Bekjempelse med Thiovit litt før og rett etter blomstring.

Bilde: Store gallmiddgaller. De kan også være mindre og ikke så tydelige som på dette bildet.

Planting

(Illustrasjoner v/ Stanislav Strbac)

- La plantene stå i vann natta over før planting
- Planteavstand espalier:
 - Rips: 75 cm
 - Stikkelsbær: 50 cm.
- Radavstand 3-3,5 meter
- Ved planting skal plantene settes så djupt i jorda at forgreiningsspunktet kommer minst 10 cm under jordoverflata.
- Legg gjerne litt veksttorv eller kompost i plantehullet
- Vann i plantehullet før planting
- Fordel røttene jevnt i plantehullet
- Legg på jord og litt gjødsel.
- Tilfør litt mer vann og jord
- I rips velges de 3 beste skuddene som skal være hovedgreiner. I stikkelsbær velges 1 hovedgrein.
- Overflødige skudd fjernes 1 måned etter planting. Er plantene svake, kan overflødige skudd fjernes året etter.
- Fest skuddene som skal bli hovedgreiner til bambusstokker ved planting eller etter 1 måned. Bambusstokkene festes til ståltråder som igjen er festet til stolper. Se illustrasjon:

Avstand mellom rips plantene er 75 cm og 3 m mellom radene (0,75m x 3m) = 444 planter (0,75 x 4m = 333p)
Avstand mellom stolper er 4 meter (5 planter mellom hver stolpe).

Industribær

Med industribær forstår vi en dyrkingsmåte der bærene høstes med maskin eller bankehøstes og bærene presses og brukes til saft eller andre drikkeprodukter. Av ribesartene er det nesten bare solbær som dyrkes som industribær. Plantene står i en sammenhengende hekk med planteavstand 50 cm og blir maskinhøstet. Bildene viser en eldre solbærplanting på Mypexduk og en nyplanting på nedbrytbar plast. Når plasten er nedbrutt, er det planlagt å bruke mekanisk ugrasbekjempelse. Det eldre feltet gjødsles med blautgjødsel på siden av og oppå Mypexduken. (helst ikke oppå!)

Ugras kan etablere seg på Mypexduk hvis det ligger jord og planterester på duken. Benytt tiden nå om våren til å koste rein duken og fjerne ugras som har etablert seg på duken eller i plantehullet.

*Til venstre en eldre solbærplanting i Lier på Mypexduk.
Til høyre en nyplanting på nedbrytbar plast, Nes på Hedmark.
Foto: Sigrid Mogan, NLR Viken.*

Skjæring

Ved manuell skjæring fjernes de eldste greinene, nedliggende og skadde greiner. De eldste greinene er mørkest i barken. Tilpass antall greiner pr busk, 8-10 greiner kan brukes som veiledende.